

Núm. 15

En què creiem?

Josep Lligadas

Números publicats en aquesta col·lecció:

- 1 **L'autenticitat militant** - Teodor Suau
- 2 **Jesucrist fa possibles l'home i la dona nous i els impulsa a l'evangelització** - Xosé A. Miguélez
- 3 **L'estudi d'evangeli** - Florenci Costa
- 4 **La revisió de vida** - Josep Soler Llopart
- 5 **L'evangelització** - Julio Lois
- 6 **Ser responsable a l'ACO** - Comissió de Formació
- 7 **Acollir la persona en la seva dignitat de filla de Déu**- Oriol Xirinachs i grups de revisió de vida de l'ACO
- 8 **Llegir els evangelis avui** - Agustí Borrell
- 9 **Ser militant avui** - Diversos autors
- 10 **50 anys: l'experiència actual de l'ACO** - Divuit testimonis
- 11 **El retrat del moviment. Reflexions arran de l'enquesta realitzada als militants de ACO**
- 12 **Ser consiliari o consiliària a l'ACO** - Comissió de consiliaris
- 13 **Viuem en Déu. Record dels nostres difunts** - Diversos autors
- 14 **L'evangeli de Marc. El camí del deixeble de Jesús** - Josep M. Soteras

En què creiem?

Josep Lligadas

Documents d'ACO núm. 15
Primera edició: 2005

Rivadeneira, 6, 8a. planta 08002 Barcelona
Tel. 93.412.48.88
c/e:acocat@arrakis.es

SUMARI

- Introducció: La fe enmig de la vida
 - L'objectiu d'aquest llibre
- 1. Una història que ve de lluny
 - La gran novetat: la resurrecció de Jesús
 - La primera comunitat cristiana
 - La història que continua
- 2. Els evangelis i la Bíblia
 - Els evangelis
 - El Nou Testament
 - L'Antic Testament
- 3. Creure en Jesús
 - Jesús, pels camins de Palestina
 - La mort i la resurrecció de Jesús
 - Les primeres descobertes de la fe
- 4. Déu el Pare
 - El Déu que Jesús mostra
 - Déu, per a nosaltres, en el nostre moment
 - Allunyats de Déu pel pecat, apropats per Jesucrist
 - Davant la força del mal
- 5. L'Esperit que és amb nosaltres
 - L'Esperit de Jesús, l'Esperit Sant
 - Déu Trinitat
- 6. Una manera de viure
 - Una manera diferent d'entendre el món i la vida
 - Viure la proximitat de Déu
 - La pregària i la formació
 - Les normatives eclesials de comportament

-
7. La comunitat dels creients, l'Església
 - Continuadors de l'obra de Jesucrist
 - L'Eucaristia, la trobada de la comunitat amb Jesucrist
 - El Baptisme, la incorporació a Jesucrist i a la comunitat
 - Els altres sacraments
 - L'organització de l'Església
 - Les altres Esglésies cristianes
 8. Més enllà d'aquest món
 - Una vida i un amor definitius
 - La resurrecció i la reencarnació
 9. La fe, una crida
 - Construir el Regne de Déu
 - L'evangelització

INTRODUCCIÓ: LA FE ENMIG DE LA VIDA

La nostra experiència a l'ACO ens ha ajudat a descobrir que la fe no és una sèrie de coneixements o d'afirmacions que ens vénen donades de fora i que són independents del que nosaltres fem i vivim. La fe, i d'això n'estem molt convençuts, només té sentit si està molt profundament arrelada en el que som, en el que vivim, en el que fem, en el que esperem.

Cadascú de nosaltres hem arribat a la fe de maneres diferents. Alguns, des de petits, han anat evolucionant sense ruptures fins al moment actual; d'altres, amb una fe apresada també de petits, hi han trencat en algun determinat moment o l'han anat deixant, i després l'han recuperat d'una manera nova, gràcies al moviment o a algú que els hi ha ajudat; d'altres, sense tradició cristiana familiar, s'han trobat amb la fe en la joventut o ja més grans... I també es diferent la formació cristiana que tenim: des dels que han estat formats en una fe cristiana molt tradicional i que cal posar al dia, fins als que potser no han tingut ocasió de treballar els temes bàsics de la fe i troben a faltar aquesta formació. Però en tot cas, i sigui quin sigui el nostre procés i la nostra situació, el fet és que ara l'Evangeli de Jesucrist és per a nosaltres una Bona Nova que ens empeny a viure, i a comprometre'ns per un món més digne, i a transmetre aquesta novetat de vida a la gent que tenim a prop.

Aquesta fe és molt important per a tots nosaltres. I la volem aprofundir, i descobrir-ne tota la riquesa, perquè sabem que, com més fonament la coneguem i la visquem, més fermesa vital ens donarà.

I també volem una altra cosa. Vivim en un món difícil, en el qual costa de transmetre aquesta fe i les seves conseqüències de cara a la vida: perquè el clima social és terriblement frívol i alhora adorador de l'èxit

i del poder; perquè la imatge més pública de l'Església sovint no ajuda gaire a transmetre una fe compromesa; i finalment, també, per les nostres pròpies incoherències..

Doncs bé. En aquesta situació, és especialment important que posem bons fonaments a allò que som i vivim. I per això, mai no ens esforçarem prou a intentar conèixer i viure millor aquesta fe que professem.

Per fer-ho, tenim la revisió de vida, tenim l'estudi d'evangeli, tenim la pregària personal i col·lectiva, tenim la celebració de l'eucaristia i dels altres sagraments, tenim totes les activitats de formació que puguem fer, tant al moviment com en altres llocs. I en aquesta línia se situa aquest llibre.

L'objectiu d'aquest llibre

Aquest llibre vol ser una breu i sintètica presentació teològica de la nostra fe cristiana. La teologia és l'aprofundiment en el coneixement de Déu i de la nostra fe en ell. Doncs aquestes pàgines volen ser una petita i humil aproximació a aquest coneixement. Intentant fer-ho a partir del que vivim com a moviment, però sense fer gaires referències directes a aquesta vivència: pensant, més aviat, que cada militant, individualment i col·lectivament, és prou capaç de fer lligar aquests eixos bàsics que aquí s'expliquen, amb la seva fe quotidiana i amb la seva vida quotidiana.

D'aquest llibre se'n pot fer l'ús que cadascú cregui oportú. Però si es vol treballar col·lectivament, proposaríem el mètode que hem assenyalat per a altres llibrets d'aquest mateix Pla de Formació:

1. Es decideix primer quins capítols es treballaran: un, o dos, o els que es cregui oportú.

2. Cadascú es llegeix les pàgines corresponents anotant: a) coses que em semblen especialment interessants o novedoses; b) dubtes, coses que no entenc, coses que voldria discutir; c) quines conseqüències té per a la meua vida això que he llegit.

3. Ens reunim i, si pot ser amb l'ajuda d'un expert, posem en comú i aprofundim el que hem anotat.

Anem a començar doncs aquest repàs de la nostra fe. I ho fem a partir de l'experiència dels seus primers testimonis, els deixebles de Jesús.

1. UNA HISTÒRIA QUE VE DE LLUNY

La nostra fe ve de Jesús. És a partir d'ell que neix la comunitat dels cristians. No com una cosa que Jesús vagi preveure i organitzar directament, sinó com el resultat de l'experiència d'aquells que el van conèixer i seguir, i que, després de la seva mort, es van reagrupar afirmant que l'havien vist viu, ressuscitat.

Els deixebles de Jesús l'havien anat seguint pels camins de Palestina, i s'havien sentit profundament atrets per aquell Mestre que parlava de Déu d'una manera diferent de com ho feien els dirigents religiosos d'Israel, i que s'acostava als pobres i als febles, i curava malalts, i reanimava els abatuts, i no deixava de banda les dones, i convidava a tenir l'amor com a criteri bàsic de la vida. Molta gent que l'escoltava se sentia alliberada de la religió legalista en què s'havia anat convertint la fe d'Israel, i veia també en ell el Messies esperat ("Messies" és una paraula hebrea que vol dir "Ungit", és a dir, "el que Déu ha consagrat, l'elegit", i en grec es tradueix com a "Crist") que podria alliberar el poble de la situació d'opressió en què vivia.

Hi havia coses, però, que no entenien gaire. Sobretot, no entenien que Jesús no semblés gaire disposat a encapaçar una acció enèrgica per implantar el Regne de Déu a la terra, fent fora els romans i els dirigents religiosos corruptes, sinó que més aviat parlés d'estimar fins a la mort. Però tot i així, els deixebles el seguien i molta altra gent el tenia per un veritable profeta, perquè transmetia una fe i una esperança que ningú més no era capaç de transmetre.

Fins que va arribar el moment tràgic. En els dies de la Pasqua, quan a Jerusalem es concentraven grans gentades de tot arreu per celebrar la festa principal del calendari jueu, Jesús va ser detingut, torturat com

era costum a l'època, i executat en una creu, el suplici més dolorós que preveia la legislació romana, destinat als condemnats poc respectables.

La gran novetat: la resurrecció de Jesús

Els deixebles van quedar molt descol.locats, arran d'aquell daltabaix. Perquè, realment, no s'ho esperaven. Jesús els ho havia dit més d'un cop, però ells tenien massa arrelat dins l'ànima el convenciment que, si Jesús era realment el Messies com ells n'estaven convençuts, en el moment definitiu tindria lloc alguna acció poderosa de Déu que posaria les coses a lloc. Però resulta que no va ser així. I ells es van quedar sense saber què fer.

Alguns es van quedar a Jerusalem més o menys amagats, les dones van anar al sepulcre a ungir el cos com era piadós costum (les dones estimaven Jesús d'una manera diferent, i a més, comptaven menys socialment i per tant corrien menys perill), altres van començar a dispersar-se... Fins que, primer les dones, després Pere (a qui Jesús havia triat com a primer dels seus apòstols), i després els altres apòstols i deixebles, van anar certificant una experiència: havien vist Jesús viu, se'ls havia aparegut, Déu l'havia ressuscitat!

Més endavant, en el tercer capítol d'aquest llibret, mirarem d'explicar en què devia consistir aquesta experiència. Ara, de moment, diguem que, a partir d'aquí, es van començar a reagrupar, a refermar-se en el que havien experimentat, i a treure'n conseqüències. Perquè una cosa sí que cal tenir-la clara: els deixebles havien quedat descol.locats i amb un gran desengany, però tot el que havien viscut amb Jesús no se'ls havia pas esborrat de l'ànima. I per tant, tenien el cor obert a creure. I van començar, a poc a poc, amb dificultats, a creure que, efectivament, el camí de Jesús no havia estat un fracàs definitiu, sinó tot al contrari: el camí de Jesús havia estat garantit i reivindicat per Déu, ressuscitant d'entre els morts aquell que havia estat humiliat i destruït a la creu.

La primera comunitat cristiana

Aquells deixebles comencen a sentir que ells tenen ara el mateix Esperit que Jesús (i fan experiència col.lectiva d'aquest Esperit: és l'escena de la Pentecosta que es descriu als Fets dels Apòstols 2,1-13), i que per tant estan cridats a continuar la seva obra i fer conèixer a tothom això mateix

que ells han viscut. I es reuneixen en comunitat, i reflexionen sobre tot el que els ha passat, i van recordant i entenent millor el que significaven les paraules i els fets de Jesús, i ho apliquen a les noves situacions que van vivint... I es reuneixen cada setmana per viure la presència de Jesús mitjançant el gest del pa i el vi que ell els va deixar, i celebren el baptisme com a ritu d'ingrés a la nova comunitat... I primer parlen de Jesús com l'enviat de Déu, el Fill de Déu, fins que arriben a formular que en la vida humana de Jesús, en tot el que ell deia i feia, Déu hi era plenament present: arriben a formular que Jesús era la presència plena de Déu, era Déu fet home. Seguir-lo a ell, unir-se a ell, era seguir Déu i unir-se a Déu.

Durant els primers anys, la comunitat dels seguidors de Jesús no van pensar que estiguessin iniciant una comunitat diferent de la comunitat jueva. Participaven de les pregàries del temple de Jerusalem, anaven a la sinagoga, complien amb les pràctiques religioses jueves... i, a més a més, es reunien per recordar i celebrar Jesús, i viure el que ell havia ensenyat. Es consideraven seguidors de la religió jueva, però amb la diferència que ells creien que les promeses de Déu a Israel ja s'havien realitzat en Jesús.

Però a poc a poc aquesta situació es va anar fent insostenible. Aviat, un grup de seguidors de Jesús, encapçalats per Esteve, i que estava format pels jueus de llengua grega, va començar a criticar molt durament la religió jueva, i a dir que la religió jueva havia traït el projecte universal de Déu, s'haven tancat en les seves lleis i ritus, i ja no responien a allò que Déu volia. Esteve va ser detingut, i va morir apedregat (Fets 6 i 7).

La gent del seu grup va fugir de Jerusalem, i es van dispersar. I alguns d'ells es van atrevir a fer un pas decisiu: van començar a anunciar la Bona Nova de Jesús a gent que no eren jueus. Això va passar per primer cop a la ciutat d'Antioquia (Fets 11,19-26). I a partir d'aquí, es va iniciar el que va ser de fet una revolució. Perquè fins aleshores, els seguidors de Jesús practicaven la religió jueva. I si algú que no era jueu volia entrar a la comunitat, primer havia d'acceptar les pràctiques jueves com ara la circumcisió i tota la normativa religiosa del judaisme. Però ara tot canvia. El grup d'Esteve, avalat per Bernabé i amb l'empenta de l'apòstol Pau que s'hi incorporarà, començaran a dir que, per seguir Jesús només cal creure en ell i en la manera de viure que ell proposa, i res més. Que no cal fer-se prèviament de religió jueva.

Per a molts va ser difícil acceptar aquest plantejament, però al final la idea es va acabar imposant. I és que aquesta era, realment, una

conseqüència òbvia de l'Evangelí de Jesús. El Déu que Jesús havia presentat, i que estava en la línia dels anuncis profètics més oberts, estava més enllà de qualsevol barrera de raça o de nació, i no exigia el compliment de lleis rituals, sinó que exigia una manera de viure fonamentada, simplement, en l'amor de veritat. Des d'ara, doncs, la fe de Jesucrist ja no serà una branca del judaisme, sinó una cosa nova. I diu el llibre dels Fets dels Apòstols (I 1,26): "I va ser a Antioquia on els deixebles es van anomenar per primera vegada cristians".

I el cristianisme s'anirà estenent. En un imperi romà tan estratificat socialment i en què la compassió pels febles era considerada un sentiment propi de gent de poca altura, la Bona Nova de Jesús és rebuda com un alliberament per un bon nombre de gent: gent senzilla que s'hi veu reconeguda i valorada, i gent benestant que desitja un plantejament vital més humanitzador que el que l'imperi ofereix. El cristianisme s'estendrà, doncs, i arribarà fins a la capital, Roma. Primer hi arribarà a través d'alguns jueus que hi aniran a viure, abans de l'any 50; després, a partir de l'any 60, els apòstols Pere i Pau s'hi establiran també, i des d'aleshores Roma anirà esdevenint el centre del cristianisme, i el seu bisbe, successor de Pere, anirà assumint la tasca de primer responsable de la comunitat eclesial.

I alhora que s'estén, el cristianisme començarà també a ser perseguit, en determinades èpoques i situacions. Primer, perquè els cristians són considerats gent estranya que no fa allò que tothom fa, gent "diferent"; i per això l'emperador Neró, l'any 64, els pot acusar tranquil·lament de ser els autors de l'incendi de Roma, sense que ningú aixequi la veu per defensar-los. I després, més endavant, quan ja estan més estesos i consolidats, perquè són vistos com un real perill per a la cohesió de l'imperi, ja que no accepten la submissió absoluta a l'emperador i es neguen a oferir sacrificis als déus que simbolitzen el poder imperial.

Fins que arribarà un moment, l'any 313, en què l'emperador Constantí decidirà que aquella situació ja no es pot aguantar més. Hi ha massa cristians, i és inútil prohibir la seva existència, de manera que decideix legalitzar-los i, més endavant, fer del cristianisme religió oficial de l'imperi.

La història que continua

I la història continua fins avui. Amb moments magnífics i moments foscos, la comunitat dels cristians ha perdurat al llarg dels segles i ha fet

possible que nosaltres, ara, puguem continuar creient en Jesús i sentint l'alegria del seu Evangeli. Aquesta és l'obra de l'Esperit. I per refermar-la en nosaltres, a les pàgines que segueixen mirarem de recollir allò que és més bàsic de la nostra fe. Allò que els apòstols ens han transmès, i allò que la comunitat cristiana ha anat reflexionant i entenent i vivint al llarg dels segles. Perquè, evidentment, al llarg dels segles hi ha hagut moments en què ha semblat que eren fonamentals per a la fe coses que de fet no ho eren; però les coses bàsiques s'hi ha mantingut sempre, i són les que val la pena que coneguem i visquem amb la major profunditat possible.

Perquè això dóna solidesa a les nostres vides, i perquè, també, ens fa més capaços de “donar raó de la nostra esperança” (1 Pere 3,15) a la gent amb qui compartim la vida i que potser no comparteixen aquesta fe nostra.

2. ELS EVANGELIS I LA BÍBLIA

El punt de referència de la nostra fe és una persona, Jesús. Però per arribar a ell hi ha un mitjà fonamental, que són els evangelis, juntament amb els altres llibres del que anomenem el Nou Testament, i també, els llibres que coneixem amb el nom d'Antic Testament. Aquest conjunt de llibres formen la Bíblia (que és una paraula grega que vol dir precisament això, "llibres").

Els evangelis

Els evangelis, doncs, són el principal mitjà que tenim per arribar a Jesús. En ells hi trobem reflectida la fe dels primers seguidors de Jesús, que ens hi van deixar expressat allò que Jesús va significar per a ells, allò que feia que Jesús fos per a ells algú decisiu, algú que els havia canviat la vida. Als evangelis, doncs, no hi hem de buscar cap biografia detallada de Jesús, sinó aquells fets que, per als cristians als quals anaven destinats, resultaven més rellevants per al seu camí de fe i més ajudaven a les situacions que ells vivien.

Just després de la mort i la resurrecció de Jesús, als primers grups cristians que es van anar formant, es transmetien de viva veu històries i relats sobre Jesús. Eren històries que la gent s'aprenia de memòria, i que passaven de comunitat en comunitat, a partir del que explicaven els apòstols i els deixebles directes de Jesús. El primer que es va començar a explicar va ser el testimoni sobre la resurrecció, perquè era la cosa més determinant per a la fe. I després, els diversos moments de la passió i la mort, i després ensenyaments i actuacions diverses, guaricions de malalts, conflictes amb les autoritats... I s'explicaven en funció dels desigs de saber, i també de les problemàtiques i situacions amb què les comunitats s'anaven trobant i que buscaven llum en el que havia dit i

fet Jesús per saber respondre a allò que ells vivien. A vegades, fins i tot, davant problemàtiques noves, intentaven imaginar com hauria actuat Jesús en aquella situació, i creaven una història per explicar-ho (perquè, a diferència de nosaltres, en aquella cultura les coses s'explicaven més amb històries que amb plantejaments racionals i sistemàtics).

Amb el temps, diversa gent, de diversos llocs, va començar a aplegar col·leccions d'històries de la vida de Jesús. El nombre dels cristians anava creixent, i tenir una colla de relats o d'ensenyaments recollits per escrit facilitava molt el coneixement de Jesús i el record més fidedigne d'ell. Fins que, segurament cap a l'any 70, un cristià anomenat Marc, que pertanyia a una comunitat de Roma o potser de Grècia, va decidir escriure de manera ordenada els fets de la vida de Jesús que resultaven més rellevants per a la comunitat a la qual pertanyia. Aquest relat va rebre el nom d'"evangeli", que vol dir, en grec, "bona nova", notícia joiosa. No gaire després, dos altres cristians, Mateu i Lluc, fent servir el relat de Marc i altres informacions i reculls que coneixien, van fer els seus propis relats. I força anys més tard, un altre, Joan, va escriure un relat força diferent dels anteriors, ja que a partir d'uns pocs fets va construir tota una reflexió més aprofundida sobre la persona i el missatge de Jesús.

Altres autors, segurament, van intentar també obres semblants, en la mateixa línia que aquests quatre, però se'ns han perdut. I altres van escriure, també, relats que la comunitat cristiana va considerar fantasiosos o fins i tot contraris a la figura autèntica de Jesús, i que van ser rebutjats; són els que coneixem amb el nom d'"apòcrifs", dels quals se'ns en conserven alguns, sencers o fragmentaris. Va ser al segle IV, quan es va decidir de manera definitiva allò que ja era criteri majoritari de l'Església: considerar aquests quatre evangelis com els que realment transmetien el missatge autèntic sobre Jesús.

Als evangelis, doncs, ens hi acostem sabent que no hi hem de buscar una biografia ni una crònica de la vida de Jesús, sinó el testimoni d'allò que, per als seus primers seguidors, va ser decisiu per canviar les seves vides. Amb el desig que també canviï les nostres.

El Nou Testament

A més dels quatre evangelis, els cristians considerem també com a textos constituents de la nostra fe una altra colla d'escrits. Tots ells, els evangelis i aquests altres escrits, formen el que s'anomena el Nou

Testament. Aquests altres escrits són de tres tipus: les cartes apostòliques, els Fets dels Apòstols i l'Apocalipsi.

a) *Les cartes.* Sant Pau, al llarg dels seus viatges evangelitzadors, escrivia cartes a les seves comunitats, responent a preguntes que li feien, o parlant de problemes que algú li havia fet arribar, o reflexionant sobre temes que li semblaven importants. La carta més antiga que se'ns conserva és la primera que va adreçar als cristians de Tessalònica, escrita l'any 51, i anterior per tant als evangelis: és l'escrit cristià més primitiu que tenim. De fet, no totes les cartes que porten el nom de Pau són escrites per ell: algunes són de deixebles seus, o li han estat atribuïdes, com era costum a l'època; però l'important no és si realment ell les va escriure o no, sinó si els cristians dels primers temps les van acollir com a testimoni de la seva fe i com a guia per a la seva vida cristiana. I també cal afegir que, a més de les cartes de Pau, el Nou Testament ens conserva algunes altres cartes d'altres autors. Totes elles són això: testimoni de la fe i la vida de la primera comunitat.

b) *Els Fets dels Apòstols.* El llibre dels Fets dels Apòstols és obra de Lluç, l'autor del tercer evangeli. Ell mateix explica en el pròleg que, després d'haver redactat el seu escrit sobre Jesús, n'ha volgut redactar un altre amb la història del naixement i creixement de l'Església. El seu llibre narra els inicis de la comunitat cristiana a Jerusalem, i després se centra sobretot a explicar l'activitat evangelitzadora de l'apòstol Pau.

c) *L'Apocalipsi.* L'Apocalipsi és el darrer llibre del Nou Testament, i el més difícil d'entendre, perquè fa servir un gènere literari ple d'imatges sorprenents per a nosaltres. L'objectiu d'aquest llibre és donar ànims a la comunitat cristiana en època de persecució, anunciant que, al final, tal com Jesús va ressuscitar, també els qui el segueixin venceran sobre els imperis d'aquest món i sobre el mal i la mort.

L'Antic Testament

Finalment, cal que ens aturem una mica en l'Antic Testament, que és la part més extensa de la Bíblia. Són els llibres que la religió jueva considerava (i considera) com a sagrats, i amb els quals Jesús es va formar. Els cristians l'anomenem "Antic Testament" per assenyalar que són la primera revelació de l'aliança de Déu ("testament" en llatí vol dir aliança), realitzada al poble d'Israel, i que ara ha estat culminada amb el Nou Testament, la nova aliança que ens ha arribat per mitjà de Jesucrist.

Els llibres de l'Antic Testament són molt variats. Hi ha els cinc primers, coneguts amb el nom de Pentateuc, que narren els inicis del poble d'Israel, i que són els que la religió jueva considera més significatius (ells els anomenen "la Llei", en hebreu "Torà"); hi ha després altres llibres històrics; hi ha els escrits dels profetes, que criden al poble a ser fidel al camí de Déu i anuncien promeses de salvació i de vida nova; hi ha el magnífic recull de pregàries que són els salms; hi ha llibres de reflexió sobre la vida i sobre la fe, anomenats "sapiencials"; hi ha llibres com petites novel·les que volen ser exemples de vida...

Al llarg de tots aquests llibres, que evidentment resulten a vegades força difícils, perquè pertanyen a una cultura molt allunyada de la nostra, podem veure com el poble d'Israel va anar descobrint el camí de Déu, amb moments de gran intensitat religiosa i humana, i amb altres moments que ens sorprenen per la seva duresa i fins i tot crueltat. Però al darrere de tot realment intuïm com Déu acompanya aquest camí, i ens podem trobar amb pàgines magnífiques que ens anticipen el que després trobarem plenament realitzat en Jesús.

Jesús, efectivament, es va formar llegint aquests llibres, i d'ells en va treure allò de més valuós i obert al futur. En aquestes pàgines va anar descobrint ell també la crida de Déu, i va forjar les línies mestres del seu anunci, de la seva Bona Nova. En molts moments de la seva predicació, esmenta paraules profètiques, o episodis de la història, a partir dels quals ell explica la nova manera de viure que vol anunciar. I després, les comunitats cristianes també van fer servir determinats passatges de l'Antic Testament per explicar i entendre millor el sentit de la vida de Jesús, i van veure reflectit en ell allò que els profetes anunciaven.

3. CREURE EN JESÚS

Poca cosa sabem del naixement i la infantesa de Jesús, i res de la seva joventut fins al moment en què va començar la seva activitat pública, quan tenia uns trenta anys. Dos dels evangelis, el de Mateu i el de Lluc, inicien el seu relat amb unes escenes que ens presenten el naixement de Jesús rodejat de fets meravellosos, per mostrar-nos que aquell infant era l'enviat de Déu, i per ressaltar-nos ja d'entrada el significat de la seva missió: nascut de família senzilla, reconegut només per gent senzilla (pastors) o per gent que no pertanyia al poble escollit (mags)... i amb un naixement en què es ressalta l'acció de Déu que desborda totes les previsions humanes, i que exigeix l'acceptació creient d'aquesta acció de Déu (nascut de Maria sense intervenció de cap home).

L'actuació de Jesús, però, comença quan deixa el seu poble de Natzaret i se'n va cap a la vora del riu Jordà, on un profeta, Joan Baptista, convida a canviar de vida per rebre el Regne de Déu (Marc 1,1-8; Lluc 3,1-20). Estem en un moment en què a Israel, en molts ambients, bull el desig d'alguna cosa nova, i l'esperança que Déu actuarà per alliberar el poble i complir les seves promeses de salvació; unes promeses que, d'altra banda, eren enteses de maneres diverses segons els diversos sectors de gent (des dels que pensaven en una acció guerrera per expulsar els romans opressors, fins els que esperaven una acció transcendent de Déu que ho canviaria tot); per a molts, tot això es concretava en l'espera d'un Messies enviat per Déu.

Jesús, pels camins de Palestina

Joan mobilitza molta gent, i Jesús, que comparteix els desigs de transformació i se sent cridat per Déu a ser-ne propagador i impulsor, va allà on Joan predica i bateja els qui volen emprendre el camí del canvi de vida, i és també batejat. I aquell moment es converteix en un símbol

decisiu. Diu l'evangeli que aleshores s'obrí el cel i se sentí una veu: "Tu ets el meu Fill, el meu estimat, en tu m'he complagut" (Marc 1,9-11). I allò va ser com el tret de sortida. Jesús se'n va un temps al desert, a pregar i a reflexionar què ha de fer; allà, en l'escena de les temptacions (Mateu 4,1-11), l'evangeli ens presenta com Jesús es referma en el convenciment que el missatge de Déu no s'imposa mitjançant el poder ni l'èxit social, sinó per l'acció constant de l'amor. Amb les idees ja molt clares, se'n torna a la seva terra, Galilea, i comença a proclamar: "S'ha complert el temps i el Regne de Déu és a prop. Convertiu-vos i creieu en aquesta bona nova!" (Marc 1,14-15). Convoca una quanta gent perquè s'ajuntin amb ell, i es posa a recórrer viles i pobles anunciant que, efectivament, Déu vol canviar la vida de les persones i iniciar un món diferent, en què la felicitat pugui arribar per a tothom, i sobretot per a aquells que més ho necessiten. I juntament amb aquest anunci, ell comença a fer-lo realitat curant malalts, acostant-se a aquells que la Llei religiosa d'Israel obligava a tenir marginats (com és el cas dels leprosos), acceptant les dones en el seu cercle més proper, afirmant que el bé de les persones està per damunt de la mateixa Llei...

Jesús crea al seu voltant un clima nou i entusiasta. La gent experimenta que, efectivament, aquell predicador ofereix alguna cosa nova, que ajuda a viure. Que no és algú que, com els mestres d'Israel, es dedica a repetir què és el que està manat, sinó que parla i actua com algú que sap realment què és el que val la pena, què és el que és important... I a més, ho diu afirmant que això és el que Déu vol, que el camí de Déu és aquest. Alguns ja comencen a preguntar-se si no serà que Jesús és l'enviat de Déu que Israel esperava, el Messies que havia de complir les promeses de Déu...

Però tot això comença a inquietar els dirigents religiosos d'Israel, que veuen com Jesús s'atribueix una autoritat que no li correspon, i que quan convé, per fer el bé a les persones, se salta la Llei i afirma que aquesta és la voluntat de Déu. No pot ser, diuen aquests responsables religiosos, que algú pugui pretendre que saltar-se la Llei és voluntat de Déu! I comencen els conflictes.

Però Jesús continua predicant i actuant. La gent se li acosta perquè ell transmet vida pertot arreu. Un element especialment significatiu són els seus miracles, que majoritàriament són curacions de malalts. A nosaltres, aquesta activitat de Jesús normalment ens sorprèn i fins i tot potser ens incomoda. Els miracles els hem de veure no com exhibicions de

poder per part de Jesús, sinó com una acció de Jesús a favor dels qui pateixen. Jesús no cura per demostrar el seu poder, sinó com un signe de la presència de Déu al costat dels qui sofreixen, per alliberar-los. Jesús cura per fer el bé a la gent que se li acosta. El que passa és que, si volem dir-ho així, la capacitat de Jesús de fer el bé és superior a la nostra. Jesús és una persona que viu ple de la força de Déu, i això fa que, igual com transmet a tothom esperança i vida d'una manera superior a qualsevol altra persona, també arriba a actuar en la vida física de les persones amb una intensitat que a nosaltres ens resulta incomprendible... Realment, Jesús devia irradiar al seu voltant una sensació total de transformació, de vida renovada. Certament que algunes malalties que Jesús cura són trastorns psicològics en què la proximitat personal de Jesús esdevenia una teràpia suficient. I també és cert que alguns miracles estan amplificats per l'entusiasme dels narradors. Però sens dubte n'hi ha d'altres que continuen deixant-nos perplexos i admirats davant la força guaridora de Jesús, fruit de la seva humanitat plena de Déu.

Jesús continua, doncs, malgrat els conflictes, curant malalts i predicant. I la seva predicació se centra en la nova manera d'entendre la vida que cal assumir per estar d'acord amb el que Déu vol. Ell viu profundament la relació amb Déu, i vol que tothom entengui que Déu és, per damunt de tot, el Pare dels homes i dones sense distincions, de manera que davant Déu no hi ha diferències, i que, per tant, el criteri de vida ha de ser aquest: buscar el bé de tothom (fins i tot dels enemics!), ser capaç de perdonar, anar més enllà de les diferències socials o religioses, fer possible un món d'homes i dones iguals i germans. I confiar totalment en Déu, passi el que passi, i encara que pel fet de seguir el seu camí un hagi de sofrir incomprendiments i persecucions.

I Jesús sofrirà, efectivament, incomprendiments i persecucions. Ell mateix anunciarà que aquest és el seu destí, i els deixebles no ho entendran ni ho acceptaran: ells esperaven que Déu, per mitjà de Jesús, transformaria les coses; però en els seus càlculs no hi entrava pas que això hagués de tenir lloc per mitjà del sofriment... no eren pas aquestes les esperances d'Israel! Però arribarà un moment en què, efectivament, el conflicte amb els dirigents religiosos i les autoritats d'Israel s'anirà fent més dur. I Jesús decidirà anar fins a Jerusalem, la capital, per afrontar la situació i proclamar amb més energia el seu missatge. Serà en els dies de la Pasqua, la festa més gran dels jueus, quan la ciutat s'omple d'una multitud de pelegrins vinguts de tot arreu.

La mort i la resurrecció de Jesús

Jesús, acompanyat de la seva gent, entrarà a la ciutat muntat en un ase, com a signe de la mena de món que ell propugna (els reis i els guerrers anaven a cavall, l'ase era l'animal del pacífic treball quotidià, i algun profeta havia ressaltat aquesta diferència: vegeu Zacaries 9,9-10), i després se n'anirà al temple a fer un acte de protesta contra la manera com es vivia la religió a Israel, centrada en ofrenes i sacrificis d'animals que generaven un notable negoci (Mateu 21,1-17).

I a partir d'aquí es desencadenaran els esdeveniments. Jesús celebrarà un sopar ritual de comiat amb els seus deixebles, i enmig dels ritus hi inclourà un signe propi, destinat al futur: prendrà el pa i els el repartirà tot dient que aquell aliment és ell mateix, la seva vida entregada; i després els passarà la copa de vi, i els tornarà a dir que allà hi ha la seva vida, i que en beguin com a memòria seva, presència de tot el que ell ha viscut i penyora de futur. I després, se n'aniran tots a un camp d'oliveres anomenat Getsemaní, i allà el detindran (Marc 14; Mateu 26; Lluc 22).

Jesús serà jutjat pel tribunal jueu i després pel governador romà Ponç Pilat, serà escarnit i torturat, i finalment condemnat al suplici infamant de la creu, destinat a la gent de baixa condició i als enemics de l'imperi. I és que Jesús feia nosa a tothom, als dirigents tant jueus com romans, i devia molestar també a molta altra gent que veien en ell algú que volia canviar les coses, un agitador que més valia fer desaparèixer de cara a mantenir la tranquil·litat col·lectiva. De fet, no és que Jesús tingués gaire poder per liderar cap aixecament popular, més aviat no en tenia cap, ni pretenia tal lideratge. Però sí que pretenia fer trontollar moltes coses: pretenia que la religió d'Israel trenqués tant amb la rigidesa de la Llei com amb el ritualisme del Temple i agafés com a criteri l'amor del Déu Pare i alliberador, i això molestava profundament els dirigents religiosos; i pretenia un món en què les relacions humanes es basessin en la fraternitat i no en el domini dels uns sobre els altres, i això (encara que de moment el governador no ho arribés a captar: més aviat el va condemnar simplement per treure's una complicació de sobre) era un profund atac ideològic al sistema de poder de l'imperi romà, com prou es va veure anys després, quan els seguidors de Jesús van començar a estendre's arreu.

I Jesús va morir a la creu. Va experimentar tota la profunditat del

dolor i del mal, i el va viure com un abandó de Déu, i va clamar a ell amb les paraules del salm 21: “Déu meu, Déu meu, per què m’heu abandonat?” (Marc 15,34). Però aquest clam era alhora una profunda afirmació de confiança: no tindria sentit clamar a algú pensant que no et sentirà ni t’escoltarà... I Jesús mor posant-se absolutament en mans del Déu alliberador, i vivint fins al final l’esperit de compassió i de perdó que havien guiat tota la seva existència (Lluc 23,33-46).

Els seus seguidors van quedar totalment descol·locats. No s’esperaven pas que aquell Jesús que tant els havia atret i tant havien estimat ara acabés d’aquella manera. Semblava molt contradictori amb tot el que ells havien esperat i cregut: ells esperaven que Jesús actuaria en nom de Déu per canviar les coses, i ara resultava que el seu destí era la mort més ignominiosa. I alguns es van amagar, altres van començar a dispersar-se...

Però al cap d’uns dies, tot va començar a canviar. Els relats evangèlics ens expliquen unes experiències sorprenents, que volen expressar una cosa inexpressable. Primer algunes de les dones que l’havien seguit, després l’apòstol Pere, després els altres apòstols i altres deixebles... comencen a dir que se’ls ha aparegut, que l’han vist viu, que ha ressuscitat. Tots els relats ens presenten aquestes experiències com alguna cosa que supera l’experiència normal: no se’l troben pel carrer, tal com l’havien conegut abans de la mort, sinó com algú a qui costa de reconèixer, però que després, un cop reconegut com a viu i present enmig d’ells, els omple de goig i de felicitat. Jesús ressuscitat està ara en una vida diferent, però una vida que no és una imaginació sinó que és ben real: ha trencat les cadenes de la mort, i viu ja la vida de Déu. I els seus seguidors a poc a poc es van conscienciant que, efectivament, aquell que havia fracassat a la creu, ara viu per sempre. No saben gaire com explicar-ho, però els resulta una evidència, un fet que els fa adonar que el camí de Jesús, el seu amor fins a la mort, era veritablement el camí de Déu. Ells es pensaven que Déu es manifestaria amb poder i èxit, i ara s’adonen que Déu s’ha manifestat en un home que ha estimat fins a morir en la mort tràgica de la creu. I veuen que no s’havien equivocat seguint Jesús, que les seves paraules i els seus fets, que tant els havien atret i entusiasmat, eren realment obra de Déu. I confirmen la seva esperança que Jesús era realment l’enviat de Déu, el Messies esperat. I l’anomenen Jesús Messies, que traduït en grec és Jesús Crist, d’on ve el nom de Jesucrist.

Les primeres descobertes de la fe

A partir d'aquí, els deixebles fan un pas més. El pas de creure que, en Jesús, Déu s'hi manifestava plenament. Que Jesús, un home com ells, era la presència de Déu, que Déu era plenament present en Jesús. Que, a través de la vida i de la persona de Jesús, havien pogut tocar Déu. Que aquell amor tan gran de Jesús, aquella humanitat seva tan propera als pobres, aquella manera de viure tan despresa i tan entregada, era la manifestació de Déu, era Déu mateix revelant a la humanitat quina era la vida humana que valia realment la pena, quina era la vida humana de Déu, la vida humana divina. I van començar a afirmar que Jesús era el Fill de Déu; van començar a afirmar que l'home Jesús era Déu. (I força anys després, van encunyar la fórmula teològica: Jesús és veritablement Déu i veritablement home).

I aquest pas anava unit a un altre. Van començar a reflexionar sobre el sentit de la mort i la resurrecció de Jesús per a nosaltres, els homes i dones d'aquest món, marcats pel pecat i allunyats del projecte de Déu. Ell, Jesús, havia viscut una vida humana totalment fidel, totalment entregada, totalment propera a Déu. Ell havia fet allò que nosaltres érem incapaços de fer: trencar el cercle de mal i de pecat en què la humanitat està immersa, i viure totalment segons el projecte de Déu. Un home, Jesús, havia viscut totalment segons l'amor de Déu, buidant-se totalment de si mateix, entregant-se totalment. Ell havia fet tot allò que els ritus, els sacrificis i les pràctiques religioses eren incapaços d'aconseguir: acostar la humanitat a Déu. La vida i la mort de Jesús era l'autèntic sacrifici que acostava a Déu. I tots els homes i dones, amb Jesús, mitjançant l'amor entregat de l'home Jesús, quedàvem també acostats a Déu. I van començar a afirmar que Jesús era el salvador, el redemptor, de la humanitat: aquell que havia fet possible que els homes i dones, allunyats de Déu per les nostres infidelitats al seu projecte d'amor, poguéssim acostar-nos a ell, viure la seva presència en les nostres vides, i dir-nos, de veritat, fills seus. S'havia trencat, ja per sempre, el mur de separació entre Déu i els homes. Gràcies a Jesús, els qui volen unir-se a ell i seguir el seu camí (tant si ho volen conscientment, amb fe en ell, com si ho volen sense ser-ne conscients, amb la bona voluntat de l'amor), viuen una vida humana realment plena, que és el mateix que dir que viuen la vida de Déu en aquest món i estan cridats a viure-la per sempre en el seu Regne definitiu.

4. DÉU EL PARE

Déu era el centre i l'objectiu de la vida de Jesús. Tot el que ell va fer, tot el que va dir, tot el que va ser, girava entorn d'una profundíssima vivència de Déu. I és d'aquesta vivència d'on sorgia la seva proposta de manera de viure: ser autènticament i plenament persona en aquest món consisteix, per a Jesús, en seguir el camí de Déu, tal com ell mateix el seguia. I fer-ho amb el convenciment que, més enllà de tot, fins i tot més enllà de la mort, podem confiar en l'amor de Déu que sosté, acull, i dona vida per sempre.

De tota manera, per entendre el Déu que Jesús ens presenta, cal tenir en compte un element fonamental que diferencia la nostra cultura de la del seu temps. I és que, en temps de Jesús, poca gent gosava afirmar que no creien en Déu, o en déus. La divinitat era una dada acceptada per gairebé tothom: a Israel, la fe en el Déu únic revelat a Moisès ho impregnava tot; als altres llocs, un conjunt de divinitats formaven part de la vida social, política o quotidiana sense que gairebé ningú qüestionés la seva existència i el seu paper, si bé per a molts aquestes divinitats no eren més que una convenció social amb molt poca incidència en la vida.

El Déu que Jesús mostra

La novetat de Jesús, doncs, no és afirmar l'existència de Déu, sinó afirmar que a Déu se'l troba d'una determinada manera, diferent de la que la religió d'Israel propugnava, i més diferent encara de la que propugnaven les religions paganes.

Jesús dirà, en un cert moment, que a Déu no se l'adora en els temples sinó "en esperit i en veritat" (Joan 4,21-24). I en un altre moment explicarà que, després de la mort, els "beneïts del Pare" seran els que

hauran donat de menjar als qui passaven fam o hauran acollit els forasters (Mateu 25,31-40). És a dir, que Jesús ens convida a entendre Déu com aquell que ens crida, per una banda, a portar-lo dins el cor i a tenir-lo com a company de camí, com a vida plena, com a oferta de felicitat; i per l'altra, a veure'l present en cada persona i d'una manera especial en aquells que pateixen, cosa que ens portarà a viure segons un amor que tingui clara preferència pels pobres, que busqui la fraternitat i la igualtat, que no es conformi davant les marginacions i les injustícies...

En definitiva, Jesús ens convida a entendre i viure Déu com ell l'entenia i el vivia: repassar l'evangeli i anar aprenent les actituds de Jesús és la millor manera d'acostar-se a Déu. I una paraula resumeix més que cap altra aquesta manera d'acostar-s'hi: la paraula Pare. Certament que abans de Jesús ja trobem escrits profètics que anomenen Pare a Déu. Però Jesús converteix aquesta expressió en una formulació bàsica del que Déu és. Jesús anomena Déu amb la paraula "Abba", que era la manera amb què els infants anomenaven el pare en la seva llengua aramea, que equivaldria al nostre "papa" o "papà". I amb aquesta paraula, que tant l'evangeli de Marc a Getsemaní com sant Pau en dues de les seves cartes ens conserven sense traduir (Marc 14,36; Romans 8,15; Gàlates 4,6), trobem expressat potser allò que més defineix la nostra relació amb Déu: la confiança total, el convenciment que podem caminar sense por pel camí de la fidelitat al seu amor perquè, passi el que passi, ell ens sostindrà.

Déu, per a nosaltres, en el nostre moment

Ara, en la nostra cultura, la situació és diferent de l'època de Jesús. Hi ha un bon nombre de gent que sent admiració per Jesús i el seu missatge, o que comparteix els mateixos valors humans de l'evangeli, però que en canvi no creuen en Déu. Aquest compartir valors humans és un progrés respecte al temps de Jesús, i podem dir que en part això és degut a la influència cristiana, unida al mateix avanç ètic de la humanitat (que a nosaltres, cristians, ens porta a adonar-nos que l'Esperit de Déu no està pas tancat dins les fronteres de l'Església; precisament, aquest avanç ètic més d'un cop ha anat per davant dels plantejaments eclesials, i ha empès l'Església a descobrir valors evangèlics que no havia descobert encara). Nosaltres, doncs, compartim aquests valors amb molts companys i companyes no cristians, i lluitem a costat seu per un món més digne. Però alhora, estem convençuts que la plenitud humana està més enllà del que

nosaltres fem en aquest món. Que la plenitud d'aquests valors és Déu, de manera que la fe en ell ens fa ser més plenament humans.

Nosaltres creiem que a l'origen de tot, a l'origen de l'univers i de la vida, i a l'origen de la nostra vida humana, hi ha una voluntat amorosa que ha fet possible tot el que existeix. És la voluntat amorosa de Déu. I aquesta gran veritat és el que expressa, amb un poema magnífic, la primera pàgina de la Bíblia: l'univers, i la vida, i l'home i la dona, surten de les mans de Déu com una gran promesa de futur. Nosaltres creiem que l'amor de Déu és a l'origen de tot, i és el terme de tot, i guia aquest llarg camí de l'univers i de la vida fins a la seva plenitud. I això que creiem, certament que no està gens en contradicció amb allò que la ciència, des de sempre i més en el nostre temps, va descobrint sobre els processos que han originat això que ara som, i que es concreta sobretot en les teories de l'evolució; Déu, creiem nosaltres, és a l'origen d'aquests processos, i els acompanya, i els porta a la plenitud que és la seva vida per sempre.

Al llarg de la història, la humanitat ha cercat d'apropar-se a aquest Déu poderós i misericordiós, i ho ha fet de moltes maneres. Nosaltres, els cristians, afirmem que en Jesucrist hem reconegut el rostre de Déu present enmig nostre. I, seguint Jesucrist, ens acostem a Déu segurs que ell és amb nosaltres, i l'anomenem Pare tal com Jesús feia (o, si voleu, Pare i Mare, perquè el Pare de què ens parla Jesús inclou sens dubte la riquesa paternal i maternal), i volem viure segons el seu amor, i arribar a compartir plenament la seva vida.

Nosaltres estem convençuts que viure el nostre camí en aquest món i les nostres lluites amb el ferm convenciment que Déu ens acompanya, no ens porta de cap manera a desentendre'ns de la feina que hem de fer, sinó que, al contrari, ens dóna més força i més pau, i ens sosté en els desànim, i ens empeny a continuar sempre endavant. I viure el nostre camí amb el convenciment que més enllà de la mort ens espera la vida de Déu, no ens porta tampoc a no valorar les coses d'aquest món, sinó que ens porta a voler viure i realitzar en aquest món la plenitud d'amor en la qual creiem; però amb la pau i la seguretat que, ens vagin com ens vagin les coses, sempre tindrem els braços de Déu oberts i disposats a acollir-nos. I això, certament, és una bona nova, és una confiança que fa més rica i valuosa la vida humana. La plenitud de la vida humana es troba en Déu.

Allunyats de Déu pel pecat, apropats per Jesucrist

Però encara cal afegir una altra cosa, que no podem oblidar. Ja n'hem parlat una mica al capítol anterior. I és que en la nostra vida hi ha moltes coses que ens allunyen de Déu. El nostre camí personal i col·lectiu no és, certament, el camí de l'amor ple, el camí que porta cap a Déu. Sovint, el nostre camí va desviat, i a vegades va clarament en direcció contrària. Quan es van escriure les pàgines amb les quals s'inicia la Bíblia, els primers capítols del llibre del Gènesi, després d'aquell magnífic poema que ja hem esmentat i que ens presenta com Déu és l'origen de tot i ens mostra l'home i la dona com a culminació d'aquesta obra meravellosa que és el món, de seguida l'autor va voler explicar que aquesta obra plena de l'amor de Déu estava marcada pel mal. I amb aquella història de la fruita de l'arbre del coneixement del bé i del mal, ens vol explicar l'allunyament de l'ésser humà respecte al projecte amorós de Déu. La serp els tempta dient-los que, si mengen d'aquell arbre, seran "com déus, coneixedors (és a dir: controladors, dominadors) del bé i del mal" (Gènesi 3,4). Dit d'una altra manera: que podran decidir què està bé i què està malament, en funció dels seus propis interessos. El llenguatge és mitològic, però el que vol dir és molt clar: enfront del projecte de l'amor universal de Déu, s'alça el projecte individualista i egoista, el desig de ser déu cadascú, de poder decretar que serà bo el que em vagi bé a mi, i serà dolent el que em vagi malament a mi. I el primer que voldrà realitzar aquest projecte serà Caïn, que decidirà matar Abel perquè li fa nosa... I des de llavors, la injustícia i la violència marcaran tota la història humana.

Això és el pecat. No és, com en altres èpoques potser es deia i com molta gent encara pensa, el trencament d'unes normes de comportament que algú ha decretat, sinó que és aquesta ruptura del projecte d'amor de Déu que els homes i les dones estem cridats a viure i que de fet no vivim. Ens pot el nostre egoisme, o la nostra mandra, o la nostra enveja, o el nostre afany de ser més que els altres... o ens poden uns poc controlables impulsos que ens porten a fer coses de què després ens avergonyim, tal com molt bé descriu sant Pau a la carta als Romans 7,18-25. I el nostre món, el sistema sobre el qual està muntat aquest món, ens empeny en el sentit més contrari a aquest projecte d'amor que volem seguir.

Tot això esdevé una barrera que ens separa de Déu. A Déu, nosaltres sols, mai no podríem arribar-hi. Però Jesús l'ha superada i trencada, aquesta barrera. Ell, un de la nostra raça, un home com nosaltres, ha viscut

plenament l'amor de Déu, i nosaltres, i tota persona de bona voluntat, units a ell, hem estat introduïts novament en la vida de Déu. Nosaltres continuem essent pecadors, continuem sense estimar com Déu estima, però, enganxats a Jesús, hem recuperat la nostra condició de fills del Pare. Nosaltres i tothom, des d'Adam i Eva (els símbols mítics de tota la humanitat), podem entrar, si volem, en la vida de Déu. La condició – diguem-ho així- és que ens esforcem per seguir el seu camí. I així podrem viure de ple la bona nova del seu amor que ho omple tot.

Davant la força del mal

I encara ens queda un últim punt. I és que a vegades la força del mal sembla que ens desbordi pertot arreu, i costa aleshores mantenir el convenciment i la confiança en el Déu que és amor. El dolor i la misèria de tantes i tantes persones, una malaltia cruel, la mort d'algú que ens toca molt de prop, les catàstrofes inesperades, la mateixa incompreensible maldat d'algunes persones que provoca conseqüències tan terribles... On és, aleshores, Déu?

No tenim cap resposta, davant aquest mal que ens desborda. Sabem que Déu no controla el món ni les persones com qui fa anar un teatre de titelles, sinó que tant la natura com els homes i les dones funcionen autònomament, però això certament que no consola gens a qui està patint una tragèdia o a qui la contempla sense saber què fer-hi... I aleshores, l'únic que podem fer és mirar Jesucrist i recordar com ell va enfrontar-se al mal. S'hi va enfrontar acompanyant els qui patien, lluitant contra el mal en tota ocasió, protestant quan s'esqueia... i, quan a la creu ell mateix es va veure definitivament impotent, va assumir el dolor i la mort sense desesperança, amb la confiança que el terme de tot és la vida nova de Déu...

No, no són fàcils aquestes actituds. Potser, a vegades, l'únic que podem fer serà mantenir-nos en el silenci de la incomprensió i fins i tot del dubte. Però certament que també aleshores, com a la creu de Jesucrist, Déu hi serà present encara que siguem incapaços de reconèixe'l.

5. L'ESPERIT QUE ÉS AMB NOSALTRES

Probablement un dels problemes de fons de la nostra fe, un problema del qual, d'altra banda, en som ben poc conscients, és que tenim pràcticament oblidat un dels seus actors bàsics: l'Esperit. I això és un problema perquè afecta la manera com sovint la fe és presentada i també la manera com nosaltres mateixos l'entnem. Ser cristià no és només un conjunt de veritats que creiem, ni un conjunt de coses que hem de fer. Ser cristià és, sobretot, l'acció que algú, l'Esperit, realitza en nosaltres, i en l'Església, i també en el món. I això certament que canvia molt les perspectives.

L'Esperit de Jesús, l'Esperit Sant

A l'evangeli de Joan (20,19-23) queda molt clar. Jesús ressuscitat, quan es fa present enmig dels seus apòstols, els dóna la seva pau i els envia a continuar la seva obra. I, perquè puguin dur a terme aquesta tasca, diu l'evangelista, "alenà damunt d'ells i els digué: Rebeu l'Esperit Sant!". I Lluç, a l'inici del llibre dels Fets dels Apòstols (2,1-6), escenifica, d'una manera molt més espectacular, això mateix: els apòstols i les dones estan reunits, se sent una ventada impetuosa, apareixen unes llengües de foc, tots queden plens de l'Esperit Sant, i comencen a anunciar la bona nova de Jesús ressuscitat.

Totes dues escenes volen dir el mateix: que els seguidors de Jesús, un cop ell ha ressuscitat, reben el seu mateix Esperit perquè continuïn allò que ell ha fet. I a partir d'aquí, els deixebles començaran a anunciar Jesús, i a reunir-se en comunitat, i a celebrar la seva presència en l'Eucaristia, i a mirar de viure en el món de la mateixa manera que Jesús ha viscut. La resurrecció de Jesús no és només una cosa que li ha passat a Jesús i que nosaltres admirem i que ens porta a intentar imitar la seva vida. La resurrecció de Jesús és molt més. És que el mateix Esperit que el movia

a ell, l'Esperit que el feia viure d'aquella manera tan plenament entregada, l'Esperit que li donava aquella proximitat tan plena a Déu, ara també el tenim nosaltres. La resurrecció de Jesús és el do del seu mateix Esperit per a tots els qui el segueixen, i per a la seva comunitat, i també per al món sencer. L'Esperit de Jesús ressuscitat, l'Esperit Sant, ho impregna tot. Tota realitat humana, i tot l'univers, és ple de l'Esperit: precisament, fer revisió de vida és ajudar-nos mútuament a descobrir aquesta presència de l'Esperit en les persones, en els fets, en tota cosa. I és ell qui ens empeny a nosaltres a viure com Jesús vivia, és ell qui aplega la comunitat i la manté fidel al testimoni de Jesús al llarg dels segles (si fos per nosaltres sols, amb tanta infidelitat i feblesa, com podríem transmetre l'Evangelí?), i és ell qui actua en el món i fa que en els cors de tants homes i dones, tant si coneixen Jesucrist com si no, i malgrat el pecat tan present a tot arreu, creixin llavors de justícia, de generositat, de lluita per un món més digne, d'amor sincer.

A l'evangelí de Joan, en el discurs del darrer sopar, que és com un compendi de tot el que significarà ser cristià i viure en comunitat cristiana, Jesús diu: "L'Esperit Sant que el Pare enviarà en nom meu, us farà recordar tot el que jo us he dit i us ho farà entendre" (14,25). I també: "Quan vingui l'Esperit de la veritat, us conduirà cap a la veritat sencera" (16,13). Aquesta és l'obra de l'Esperit: fer-nos anar endavant, més enllà fins i tot del que Jesús ha dit i ha fet, i conduir-nos pel camí del món ajudant-nos a respondre als nous reptes que se'ns vagin presentant, de manera que entenguem cada dia més a fons el missatge de l'Evangelí i el sapiguem viure. De fet, creure que és l'Esperit qui ens guia i qui guia l'Església és una vacuna contra qualsevol fonamentalisme i qualsevol conservadorisme, perquè ens fa entendre que el camí cristià és un camí en canvi i en creixement. I és també una vacuna contra qualsevol temptació d'actuar com si de nosaltres sols depengués el futur de la humanitat o de l'Església, perquè ens fa entendre que més enllà de nosaltres hi és ell, i que aquest feble camí humà, que a vegades va tan a poc a poc, és ple de vida i cridat a la plenitud de vida.

Al llarg dels relats evangèlics anem veient com Jesús se sent guiat per l'Esperit, i al llibre dels Fets dels Apòstols se'ns diu una i una altra vegada que l'Esperit actua i mou els seguidors de Jesús i la comunitat eclesial. A més dels textos de l'evangelí de Joan que hem citat, serà sant Pau en les seves cartes qui més àmpliament formularà el sentit d'aquesta presència de l'Esperit de Jesús en els creients i en la comunitat. I aquest sentiment

de ser guiats pel mateix Esperit que guiava Jesús és viscut com una gran alegria.

I aquí també la comunitat farà, en la seva reflexió, un pas important. I és que, igual com van arribar a entendre que Jesús era la presència plena de Déu, era Déu mateix fet home, també arribaran a formular que l'Esperit que actua en ells també és la presència de Déu, una presència no palpable com havia estat la de Jesús, sinó una presència que es viu al fons el cor; espiritualment, però que és profundament real, profundament viva. L'Esperit és Déu, com ho és el Pare, com ho és el Fill. La imatge del colom, tan fràgil, però que apareix aletejant sobre el món encara que no es pot atrapar, serà un bon símbol d'aquesta presència viva i activa. I amb ell, també la imatge del foc que es posa sobre cada persona, i la imatge del vent impetuós. I sant Joan dirà, en una magnífica formulació: "El vent bufa allà on vol; en sents la remor, però no saps d'on ve ni on va. Així mateix passa amb el qui neix de l'Esperit" (3,8).

Déu Trinitat

La segona carta de sant Pau a la comunitat cristiana de Corint, escrita l'any 57, s'acaba amb unes paraules que actualment sovint es fan servir a l'inici de la missa: "Que la gràcia de Jesucrist, el Senyor, l'amor de Déu i la comunió de l'Esperit Sant siguin amb tots vosaltres" (2 Corintis 13,13). No fa ni trenta anys de la mort i resurrecció de Jesús, i els cristians ja han formulat el triple punt de referència de la fe, és la dir, la consciència que Déu es fa present en tres "persones" (ells no les anomenen "persones", però aquesta és la paraula amb què més endavant se les designarà). I vint o trenta anys després, quan s'escriu l'evangeli de Mateu, l'evangelista posa en llavis de Jesús ressuscitat un manament que recull el que devia ser la pràctica de la seva comunitat: "Feu deixebles... batejant-los en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant i ensenyant-los a guardar tot allò que us he manat" (28,19-20). I aquí, en Mateu, la formulació ja és com un text establert, una fórmula litúrgica que expressa la fe.

És el que després s'anomenarà la Santíssima Trinitat, les tres "persones" que hi ha en Déu i a través de les quals se'ns ha manifestat. Certament que les paraules no poden expressar aquesta realitat que ens transcendeix. Però ens ajuden a recordar la riquesa de vida que hi ha en aquell que és l'objecte de la nostra fe, una riquesa de vida que és també vida per a nosaltres. Nosaltres creiem en Déu, i el Déu en qui creiem és Déu Pare,

origen i terme de tot; és Déu Fill, Jesucrist, el Senyor que ha viscut la nostra mateixa vida i ha mort i ha ressuscitat; i és Déu Esperit Sant, que és en nosaltres i ens condueix pel camí del món.

6. UNA MANERA DE VIURE

Creure en Jesús té unes conseqüències, comporta una determinada manera de viure. No amb l'objectiu de fer "mèrits" i aconseguir així que Déu ens estimi, sinó per respondre a l'amor que Déu ens té, i per viure autènticament com a persones.

Jesús criticava la religió d'Israel tal com es vivia en el seu temps, perquè es basava sobretot en el compliment de normes religioses i legals i no tenia com a punt de referència bàsic els criteris més humanitzadors que naixien del fet fundacional del poble, que era l'alliberament de l'Èxode, i que les crides profètiques havien anat recordant al llarg del temps. Enfront d'això, el Déu que anunciava Jesús demanava una manera de viure centrada en l'amor, i l'amor concret: la igualtat de totes les persones i el trencament de tota mena de discriminació, l'amor més atent als qui més amor necessiten, la recerca del bé de l'altre encara que l'altre sembli un indesitjable, la lluita contra qualsevol prepotència, la capacitat personal d'entrega per aconseguir una vida més digna per a tothom. Repassar l'evangeli és anar-se adonant d'aquests criteris bàsics de Jesús, i de com es van traduint a cada nova circumstància que va apareixent.

Una manera diferent d'entendre el món i la vida

Jesús diu, en definitiva, que no es tracta de complir unes normes que Déu dóna, sinó que es tracta de canviar la manera de pensar, de canviar el cor, i d'actuar aleshores segons el que el cor dicti. I que així és com s'aconsegueix la felicitat. Jesús no predica una vida que rebutgi els plaers que coloren l'existència (a les noces de Canà ell fa que el vi no s'acabi!), però en canvi sí que predica la renúncia a tot el que calgui per posar-se al servei dels altres i, també, per tenir l'esperit posat en Déu. Jesús considera que les normatives religioses no són la cosa més

important, però això no vol dir que un pugui anar a la seva i passar de tot, ni tampoc que el criteri de vida sigui que “jo no faig mal a ningú”; sinó que reclama una actuació activa, una voluntat de sortir del simple anar fent. Jesús no té classificada la gent en bons i dolents, però demana a tothom que es converteixi, que miri de viure segons els criteris de l'amor (i això pot voler dir moltes coses: compartir els béns amb els necessitats; buscar l'entesa quan hi ha hagut baralles o tensions, també quan creiem que no és culpa nostra; no prendre-li la dona o el marit a un altre, ni jugar amb els seus sentiments; no enganyar; no buscar la venjança; ser capaç de perdonar...). I així successivament.

Tot això, doncs, són els criteris de l'actuació cristiana, que s'han de concretar a cada moment. Jesús també els concretava. Per exemple, quan Jesús va per Palestina i els leprosos se li acosten perquè els curi, nosaltres podem pensar que es tracta simplement d'un miracle com els altres; però de fet, en aquella cultura els leprosos tenien prohibit acostar-se a l'altra gent i per tant, si s'acosten a Jesús vol dir que saben que Jesús és algú que no fa cas de les lleis de marginació... Aquesta era una concreció que Jesús feia. Nosaltres n'hem de fer d'altres, i algunes de les nostres concrecions comportaran actuacions que a Jesús no se li haurien acudit mai: per exemple, nosaltres tenim clar que l'actuació col·lectiva en organitzacions socials, sindicals, polítiques, etc., pot ser un bon mitjà per aconseguir una vida millor per a les persones, cosa que en època de Jesús no sembla que ningú cregués possible, almenys tal com nosaltres ho entenem. I com això, tantes altres coses. Els criteris són els de Jesús, algunes concrecions també, però altres depenen de cada moment històric.

De fet, Jesús pretén que aquesta manera de viure és apta i desitjable per a tota persona, i que és la que dóna realment la felicitat. Però no és certament una proposta fàcil. No és, simplement, “ser bona persona”. No és allò de “jo no mato ni robo”. Comporta, efectivament, un canvi de cor. Perquè vol dir acceptar per exemple que els meus diners no són simplement meus i en puc fer el que vulgui; vol dir acceptar que el fet que una cosa sigui legal no vol dir que sigui cristiana; vol dir acceptar que els meus desigs a vegades els he de reprimir pel bé dels altres; vol dir acceptar que qualsevol persona, per criminal que sigui, mereix sempre una oportunitat i cal desitjar-li al màxim de bé (és a dir, que deixi de ser criminal i pugui refer la seva vida) i no que es podreixi a la presó... Evidentment que Jesús no proclama com a criteri de vida una mena d'ingenuïtat disposada a que li prenguin sempre el pèl; però sí que

proclama que més val que et prenguin el pèl que no pas fer tu mal a un altre. I certament que, amb aquests criteris, no és fàcil discernir en cada moment què cal fer. Per això, sovint, dintre el mateix cristianisme, s'ha preferit tenir unes lleis clares que diguin què és obligatori i què no, que no pas viure en aquesta intempèrie que obliga a moure's molts cops en la incertesa. Però per a això hi ha els altres companys cristians, la comunitat cristiana que ens ha d'ajudar en el camí de la conversió i de la recerca, i també, per què no, els altres companys no cristians que ens poden interpel·lar amb la paraula o amb la vida. I aquesta situació de recerca constant ens farà ser més persones, més madurs, més responsables, tal com Déu vol.

Viure la proximitat de Déu

Tot això ho vivim amb un suport i un objectiu. Que és, naturalment, Déu el Pare. Tot això, per a Jesús, se sosté en una experiència absoluta de proximitat amb Déu, que és qui ajuda a descobrir tots aquests criteris de vida, qui els posa dins el cor, i qui dóna força i confiança per continuar. Perquè tots aquests criteris, certament, els podem compartir amb gent que tenim a prop, i això és molt important i molt enriquidor. Però nosaltres sempre tenim un pas més a fer: nosaltres, si ens posem sincerament davant Déu, ens sentirem cridats a afinar constantment els nostres criteris, a avançar en el camí del nostre amor... i, si ens aturem, ens sentirem cridats i empesos a continuar, a no deixar el camí... i, si ens cansem, podrem demanar-li a Déu la seva gràcia, i també el seu perdó.

La pregària i la formació

Per això, també, en la manera de viure que Jesús ens proposa, hi ha un element que no podem deixar de banda. És la pregària, la relació amb Jesús mateix i amb Déu. És imprescindible per a viure de veritat la nostra fe. Perquè sense aquesta constant voluntat de tenir Déu present en la nostra vida, ens faltaria allò de més decisiu que tenim: ens faltaria viure i experimentar (ni que sigui, a vegades o sovint, en una certa foscor) aquell que és l'origen i el sosteniment i l'objectiu últim de tot el que som; i ens faltaria la proximitat personal amb aquell que reconeixem com a camí i com a mestre de les nostres vides. El gran model de pregària és Jesús mateix, i a l'evangeli, de cap a cap, podem trobar com ell, en tota mena de situacions, viu la seva proximitat amb Déu: Marc 1,32-39; Lluc 6,12-16;

Lluc 10,21-24; Mateu 26,36-46; Marc 15,33-34... Repassar aquest textos serà sens dubte un bon estímul i una bona escola de pregària.

I hi ha també un altre element que tampoc no podem deixar de banda. Que és el de la formació. És important que ens formem, que aprenguem. Perquè hem de conèixer millor en què creiem, i en què fonamentem la nostra fe, i quin és el missatge de l'Evangelí, i com podem aplicar-lo ara... Ens hem de formar, perquè val la pena ser uns cristians consistents i sòlids. Per a nosaltres mateixos, i per a poder ser bons testimonis en el nostre món.

Les normatives eclesials de comportament

I encara quedaria, per acabar, un punt que sempre resulta difícil de tractar, i més si ha de ser breument com correspon a aquestes pàgines. És el tema de les normatives eclesials de comportament, que, sobretot en determinades qüestions (la moral sexual i matrimonial, per exemple, o també els avanços de la ciència), poden representar un problema seriós, especialment quan parlem de la nostra fe amb companys no creients. Certament que, els criteris de Jesús, s'han d'anar concretant a cada moment de la història. I que l'Església com a tal, en el seu paper institucional, té també una funció en aquest esforç de concreció. Val la pena escoltar aquesta veu, i mirar quines crides hi descobrim de cara a la nostra pròpia reflexió, sobretot en aquest moment en què sembla que s'estén una moral del "jo faig el que em sembla", que sovint pot fer mal a les persones. Però alhora, també tots nosaltres, com a membres del poble cristià que som, hem d'aportar igualment la nostra reflexió i la nostra experiència en aquesta recerca del camí de l'Evangelí en les nostres circumstàncies actuals, amb tots els nostres coneixements i descobertes.

7. LA COMUNITAT DELS CREIENTS, L'ESGLÉSIA

No vivim sols. Ni en la vida quotidiana, ni en cap altre nivell. No estem fets per a viure sense compartir les coses, sense caminar juntament amb altres. I tampoc podríem ser cristians nosaltres sols. Per continuar l'obra de Jesucrist, ens cal el col·lectiu.

Continuadors de l'obra de Jesucrist

A ningú de nosaltres no ens ha arribat la fe directament caiguda del cel. Tots hem conegut Jesucrist, i hem anat entrant en la fe cristiana, gràcies a unes persones concretes que, de manera més clara o més difusa, ens han ajudat en aquest camí, i ens han obert els ulls i el cor. Potser ja de petits, a la família, o potser de més grans, o potser en diverses etapes i amb diversos moments de descoberta. I aquesta descoberta continua ara, acompanyats pels cristians amb qui compartim el nostre camí.

Això és la comunitat dels creients, això és l'Església. El seu punt d'arrencada va ser aquell primer grup de seguidors de Jesús que es van començar a reagrupar després de la seva mort, cridats per l'experiència d'haver-lo vist viu, ressuscitat. Moguts per l'Esperit de Jesús, van començar a anunciar aquesta Bona Nova, i aquell primer grup es va anar ampliant, i van començar a reunir-se, setmana rere setmana, per compartir aquella fe, i per ajudar-se a viure-la, i per celebrar el gest que Jesús els havia deixat abans de la seva mort, el ritu que ells anomenaven "la fracció del pa" i que ben aviat va passar a anomenar-se l'Eucaristia. A les seves reunions, celebrades habitualment el dissabte a la nit, després de treballar (perquè el diumenge, el dia de la resurrecció, no era festiu i per a ells, en la seva manera de comptar, els dies començaven el vespre anterior), aprenien a conèixer més l'ensenyament i la vida de Jesús, primer de paraula i després

a través dels escrits apostòlics, i feien el ritual d'acció de gràcies que incloïa el gest del pa i el vi, i es refermaven en la voluntat de ser fidels a Jesús, i vetllaven per les necessitats materials i espirituals de tots. I, a mesura que nova gent volia incorporar-se a la comunitat, celebraven un ritu especial, el Baptisme, que era viscut com un submergir-se en la mort de Jesucrist per néixer a la vida nova de la seva resurrecció.

No repassarem ara, certament, la història de l'Església. A poc a poc, a mesura que la comunitat anava creixent, anava fent noves descobertes, tant en la formulació de la seva fe, com en la manera d'organitzar-se, com en la recerca de respostes als nous reptes que s'anaven presentant. Cristians i cristianes d'una gran profunditat i entrega han anat marcant tots aquests segles d'història del cristianisme, juntament, també, amb realitats més fosques i a vegades fins i tot ben doloroses. Però en tot cas, ha estat aquesta comunitat de creients la que ha fet possible que arribés fins a nosaltres l'Evangeli de Jesús, i que també nosaltres poguéssim compartir amb els altres germans i germanes aquesta voluntat de seguiment i d'anunci de la Bona Nova.

I aquí estem nosaltres ara. És l'Esperit qui ens reuneix i qui ens aplega arreu del món per fer-nos compartir aquesta fe que ens fa viure. I l'Esperit el descobrim quan en el nostre grup de revisió de vida ens ajudem mútuament en el seguiment de Jesús i en la trobada amb el seu Evangeli. O quan compartim amb el moviment aquesta recerca mateixa de fidelitat i aquesta crida a ser en el món per fer-hi present la fe i l'esperança. O quan amb altres cristians, a la parròquia o a qualsevol altre lloc, mirem de viure la fe, i la pregària, i el servei als altres. O quan participem d'un esdeveniment més ampli que ens fa sentir en comunió amb cristians d'altres llocs que potser no coneixem de res. O quan llegim al diari o veiem per la tele el treball d'unes religioses en un país del Tercer Món o sabem del testimoni d'una comunitat cristiana en un lloc difícil.

L'Eucaristia, la trobada de la comunitat amb Jesucrist

El moment central de la trobada de la comunitat és la celebració de l'Eucaristia del diumenge. És una pràctica que ve del començament, per recordar el dia de la resurrecció. I és l'única trobada cristiana que s'ha mantingut al llarg dels segles: les catequesis, les revisions de vida, les reunions de tot tipus, corresponen a determinades èpoques històriques,

mentre que l'Eucaristia s'ha mantingut sempre, perquè ve de Jesús.

L'Eucaristia neix en el darrer sopar de Jesús. Aquell sopar va ser un sopar ritual jueu, en el qual es feien diverses pregàries d'acció de gràcies, i es llegien lectures, i es cantaven salms... I, enmig d'aquells ritus, Jesús hi va incorporar una cosa nova: els va partir el pa i els va passar la copa de vi, dient-los que aquell aliment era la seva presència, i que ho continuessin fent quan ell ja no hi fos. Era com un signe de futur: Jesús era a punt de morir, i aquell pa i aquell vi havia de significar la seva presència permanent, viva, enmig dels seus seguidors. Certament que no sabem ni podem imaginar què devien entendre els deixebles, en aquell moment tan tens i difícil. Però, quan es van tornar a reunir després de la dispersió de la creu, el gest de Jesús els va quedar gravat com un senyal bàsic d'identitat, com la presència enmig d'ells –el seu “memorial”, l'anomenaven- d'aquell en qui creien i a qui volien seguir.

I van començar a celebrar l'Eucaristia. Amb lectures i salms, amb exhortacions a seguir el camí de Jesús, amb pregàries per les necessitats de tothom, i amb una llarga pregària d'acció de gràcies en què es repetia el gest de Jesús i tots menjaven i bevien del pa i el vi. Al principi ho feien dintre un àpat, però aviat l'àpat va desaparèixer perquè portava molts problemes (només cal llegir I Corintis 11,17-34). I així, fins al dia d'avui. Certament que ara les celebracions estan més pautades i fixades, per necessitats de la molta quantitat i varietat de gent que som; i certament que potser podrien ser una mica més properes. Però el contingut, el que hi fem i hi celebrem, és certament el mateix que ha estat des del temps dels apòstols.

L'Eucaristia no és, però, de per si mateixa, una trobada fàcil. Per propera i espontània que la féssim, sempre ens comportarà acceptar que, més enllà del que nosaltres sentim i veiem, enmig nostre s'hi fa present, a través de la seva paraula, i a través dels signes del pa i el vi, aquell en qui creiem, aquell que ens transcendeix i que, precisament per això, ens pot omplir de vida. Val la pena participar d'aquesta trobada central de la comunitat cristiana, a la qual Jesucrist cada diumenge ens convoca.

El Baptisme, la incorporació a Jesucrist i a la comunitat

L'altre gran signe eclesial és el Baptisme. Moltes religions tenen ritus

d'immersió en l'aigua, que signifiquen purificació o incorporació a un grup. El mateix Joan Baptista batejava al riu Jordà aquells que volien manifestar la voluntat de convertir-se i canviar de vida. Per als cristians, però, aquest ritu té un significat més ric. Sant Pau, a la carta als Romans (6,3-11), ho explica en un text ple de força. El Baptisme, que se celebrava submergint la persona dins l'aigua i traient-la'n després, recordava Jesús submergit en la mort i ressuscitat a la vida. No és, doncs, per a nosaltres, simplement un ritu de purificació. Sinó que és el signe físic (sobretot si es fa submergint-se en l'aigua: ara, tirant només aigua al cap, perd molta força simbòlica) de la unió amb Jesucrist. Amb Jesús, morim al mal i al pecat, i amb ell també naixem a una nova vida, i esdevenim fills de Déu com ell, plens del seu mateix Esperit.

La majoria de nosaltres vam ser batejats de petits, i no recordem aquell moment. Però hauríem de tenir-lo present, i voler renovar-lo constantment en la nostra vida. Cada any, a la Vetlla Pasqual, expressem de manera especialment significativa aquesta voluntat.

Els altres sagraments

L'Eucaristia i el Baptisme són els sagraments més rellevants, i els que més directament veiem reflectits al Nou Testament. Però l'aprofundiment de la fe de l'Església ha portat a reconèixer altres signes, fins a set en total, com a presència més plena de Jesucrist i del seu Esperit en la vida del creient. Perquè els sagraments són això: moments en què d'una manera especial, intensa, a través dels símbols, es concentra l'acció de Jesucrist per a nosaltres.

En primer lloc hi ha els sagraments anomenats de la iniciació. Són el Baptisme, la Confirmació i l'Eucaristia. A través d'ells, ens "iniciem" a la vida cristiana, esdevenim plenament cristians. El Baptisme és la incorporació a la comunitat; la Confirmació "confirma" aquesta incorporació mitjançant el do ple de l'Esperit, que ens llança a la missió, a l'anunci de l'Evangelí; l'Eucaristia porta aquesta incorporació fins a participar de la taula de la comunitat, en què Jesucrist mateix se'ns dona perquè visquem sempre units a ell.

Després ve el sagrament de la Penitència o Reconciliació, amb el qual Déu ens dona el seu perdó i refà la nostra unió amb ell quan l'hem trencat pel pecat.

Després ve la Unció dels malalts, signe de l'amor preferencial de Déu envers els més febles, i que ens dona la seva força en un moment tan determinant com és el d'una malaltia greu.

Després ve l'Orde, que és un sagrament per a la col·lectivitat: el do de l'Esperit que destina a uns cristians determinats a la tasca de guiatge de la comunitat dels creients.

I finalment el Matrimoni, en què una realitat humana tan bàsica i universal com és la unió de la parella, els creients la vivim, refermada per la gràcia de Jesucrist, com un signe de l'amor i la presència de Déu en el món.

L'organització de l'Església

Al llarg de la història, dèiem, l'Església s'ha anat consolidant i organitzant. Les comunitats tenien els seus responsables, els "preveres", i des de ben aviat es van anar agrupant entorn d'una localitat, amb un responsable, que s'anomenà "bisbe". I es van anar consolidant també altres serveis i estructures. La manera com s'anà desenvolupant aquest procés va dependre dels diversos llocs i situacions, però el fet és que aquells cristians hi veien en aquesta organització la manera de donar solidesa a la comunitat dels seguidors de Jesús, que s'anava fent cada cop més gran, i veien que tots aquells ministeris ("ministeri", en llatí, vol dir servei) de fet realitzaven el que Jesús havia encarregat als seus deixebles.

També, en determinats moments va caldre marcar límits per evitar perdre aspectes determinants de la fe, i així es com es van començar a formular això que anomenem els dogmes: per exemple, quan va caldre definir que per ser cristià calia creure que Jesucrist és veritablement home i veritablement Déu. Però també és cert que a vegades s'ha anat més enllà del que era necessari: a vegades s'han presentat com a veritats intocables coses que no ho són, i a vegades la jerarquia de l'Església ha donat normes o ha pres decisions sense escoltar gaire el poble cristià.

Però sobre això caldria recordar sempre una cosa bàsica. I és que la comunitat cristiana la formem tots, i tots tenim el nostre pensament i la nostra veu, i l'Esperit Sant és present en tots nosaltres: tots som membres de Jesucrist, i ningú no ens pot substituir en la recerca del nostre propi camí cristià, ni en la recerca del camí de tot el col·lectiu dels creients.

De fet, a l'ACO experimentem, amb el nostre funcionament com

a moviment, que tots, laics i preveres, tenim capacitat d'aportació i de decisió. I que, dins aquest col·lectiu, n'hi ha uns, els preveres, especialment dedicats a la tasca de creació de comunitat, que se s'expressa d'una manera especial en la presidència de l'Eucaristia. I que n'hi ha d'altres, laics i laiques, que han estat escollits per a la tasca de portar la direcció del moviment. I tots, preveres, religiosos i religioses, laics i laiques, som igualment responsables com a continuadors de l'obra de Jesucrist en el món.

Una gran riquesa de l'Església és la diversitat de tasques, de possibilitats, de dedicacions entre tots els seus membres. Una d'aquestes tasques diverses que és especialment significativa és, com ja hem dit, la que encomana a alguns cristians, pel sagrament de l'Orde, el guiatge de la comunitat, com una especial representació de Jesucrist enmig dels altres cristians; aquesta és una tasca important per a tots, una tasca constitutiva per a la comunitat cristiana, encara que sens dubte en el futur experimentarà canvis en la manera de realitzar-se. I, al costat d'aquesta, hi ha moltes altres tasques i possibilitats, que tots estem cridats a assumir segons les diverses circumstàncies.

Cal, certament, un gran esforç de renovació eclesial, perquè l'Església sigui més comunitària i doni un millor testimoni de l'Evangelí. Però en tot cas, el fet és que, en el camí de la història, la comunitat cristiana, convocada per Jesucrist i continuadora de la seva obra, manté la memòria i la presència del seu Evangelí per al món, malgrat totes les febleses i totes les infidelitats. L'Església, deia sant Pau, és el cos de Crist, i nosaltres en som els seus membres. Amb la responsabilitat i l'alegria de viure i transmetre la seva presència.

Les altres Esglésies cristianes

Per acabar aquest tema de l'Església, no podem deixar de parlar de la divisió entre les diverses Esglésies cristianes, fruit de les diverses ruptures que hi ha hagut al llarg dels segles, i que han donat origen a noves branques, a noves Esglésies a més de la catòlica. Les principals d'aquestes branques són els protestants, els ortodoxos i els anglicans.

Amb tots ells compartim la mateixa fe en Jesús Senyor i Salvador, però hi ha aspectes d'aquesta fe que ens separen. Gràcies a Déu, fa anys que ens hem anat acostant, ens hem anat coneixent millor, hem descobert que algunes de les diferències no eren tals. I sobretot, hem après d'ells coses

importants, i hem après també a valorar més el que ens uneix que el que ens separa. Tot aquest acostament, que rep el nom d'”ecumenisme”, es realitza sobretot a dos nivells: mitjançant reunions que realitzen els dirigents eclesials, i mitjançant trobades de diversos tipus a nivell de base, en les quals més d'un cop ha participat gent de l'ACO.

8. MÉS ENLLÀ D'AQUEST MÓN

Al final de tot, hi ha la vida eterna de Déu. Aquesta és l'esperança última, l'horitzó de l'acció de Déu en el camí humà.

Una vida i un amor definitius

Nosaltres no afirmem, ni pretenem tenir cap garantia, que un dia més o menys llunyà triomfarà en aquest món la fraternitat, la justícia, la bondat. No pretenem tenir cap garantia que un dia els esforços que fem al servei d'una vida més digna per a tothom tindran el resultat que desitgem. Pot ser que no sigui així. Ho desitgem profundament, però no en sabem res, de com serà el final de la història humana.

Sí que sabem, i n'estem convençuts, que tota actitud i tota acció guiada per l'amor, sigui en el nivell més proper de la vida quotidiana, en el tracte personal amb la gent que tenim a prop, o sigui en el nivell més global de la lluita per la justícia i la fraternitat, és infinitament valuosa, i ens fa viure més plenament, i ens fa més humans, a nosaltres i a tothom. I per això ho fem. I, vist des de la mirada de la fe, així anem construint i apropant, dia a dia, el Regne de Déu.

Però juntament amb això, creiem també una altra cosa. I és que, més enllà d'aquest món, més enllà del buit de la mort, hi ha Déu que ens crida a compartir la seva vida. I hi crida a tota persona, perquè ningú no és exclòs de poder realitzar el desig de felicitat que hi ha al cor de la vida humana. Es pot rebutjar, certament, amb una vida que es posi radicalment d'esquena a l'amor. Però la crida és constant i universal. Perquè Déu és això: una oferta de felicitat plena, per a tothom. L'últim horitzó de la vida humana no són els patiments o les alegries d'aquest món, l'amor o la duresa d'aquest món, els èxits o els fracassos d'aquest món. L'últim horitzó de la vida humana no és la mort, no és el no-res. Sinó que és

trobar-se amb Déu, amb la Vida plena de Déu, amb el seu Amor sense fronteres. És allò que diu el llibre de l'Apocalipsi: "Déu eixugarà totes les llàgrimes dels seus ulls, i no existirà més la mort, ni dol, ni crits, ni sofriment. Perquè les coses d'abans han passat" (21,4).

És el que veiem realitzat en Jesucrist. Ell va viure la vida humana estimant fins a acceptar la mort per fidelitat a aquest amor. I aquí hi va trobar, certament, una gran felicitat, perquè viure així és la manera més plena de viure, encara que porti dolor i fracàs. Però la nostra fe ens diu que aquesta felicitat que Jesús va experimentar per la seva fidelitat a l'amor no va quedar truncada amb la seva mort. Nosaltres afirmem que aquest camí el va portar a una felicitat definitiva, total. Nosaltres afirmem que més enllà de la mort, Jesús viu per sempre, en la vida nova de la resurrecció, que és la vida de Déu. I com ell, nosaltres també esperem viure aquesta vida.

Certament que no sabem gens com serà, això que esperem. Ja a sant Pau li preguntaven els cristians de Corint com seria la vida de la resurrecció, i ell escrivia: "Se sembla un cos corruptible, però en ressuscita un d'incorruptible; se sembla un cos sense honor, i ressuscita gloriós; se sembla feble, i ressuscita ple de força. Se sembla un cos terrenal, i ressuscita un cos espiritual..." (I Corintis 15,42-44). I acabava entusiasmat: "Quan aquest cos corruptible s'haurà revestit d'allò que és incorruptible, i aquest cos mortal s'haurà revestit d'immortalitat, llavors es complirà allò que diu l'Escriptura: 'La victòria ha engolit la mort. Oh mort, on és la teva victòria?'" (I Corintis 15,54-55).

Ja es veu en aquest text que sant Pau, com nosaltres, no tenia gaire idea d'en què consistirà exactament la vida de la resurrecció, la vida eterna. L'únic que diu és que serà la nostra mateixa persona qui continuarà vivint, però en una vida diferent de la vida actual, i sense corrupció ni mort. I més val que nosaltres ens quedem també aquí sense fer més especulacions. Potser l'únic que podríem afegir és que, en aquesta vida nova de Déu, el que manarà serà l'amor, i per tant tots els trencaments personals i totes les actuacions injustes quedaran superades i, com deia algú, serà possible sentir-se germà d'algun indesitjable opressor, que aleshores ja no ho serà... Déu, en definitiva, és el realitzador de la igualtat i la fraternitat, i en això consisteix el seu Regne.

I aquesta fe en la vida eterna de Déu comporta també el record personal dels homes i dones que ens han precedit i que són per a

nosaltres un model i un ajut. D'entre tots els cridats a la vida de Déu, n'hi ha que tenen una especial rellevància per a la comunitat cristiana i per a cadascú de nosaltres, i els tenim especialment presents, i els demanem el seu ajut en el nostre camí. D'aquests, un cert nombre estan oficialment reconeguts, començant per aquella dona que va ser la mare de Jesús i que el va seguir fins a la creu, Maria, i continuant pels sants i santes canonitzats. I juntament amb ells, molts d'altres, que cadascú sabem i recordem. Són, certament, uns estímuls importants en el nostre camí cristià.

La resurrecció i la reencarnació

I acabem aquest capítol referint-nos a un tema que a vegades crea una certa confusió: ¿la reencarnació, de què ara sovint es parla, és si fa no fa el mateix que nosaltres diem quan parlem de la resurrecció? Perquè al capdavall, del que es tracta és d'afirmar la pervivència després de la mort...

La reencarnació, com sabem, és una creença present en les religions orientals, i que s'ha difós a occident a mesura que creixia una certa fascinació per aquelles religions. I cal dir que no s'ha de confondre amb la fe cristiana en la resurrecció i la vida eterna.

La reencarnació, també anomenada metempsicosi o transmigració de les ànimes, afirma que l'ànima, en separar-se del cos arran de la mort, va al cos d'un altre ésser, que pot ser una persona, un animal o fins i tot un vegetal; aquest traspàs és en funció del seu comportament en aquesta vida, de manera que l'ànima pot ser retribuïda amb una nova encarnació més noble, o pot ser sotmesa a purificació passant a un ésser inferior.

La diferència bàsica d'aquesta creença respecte a la fe cristiana en la resurrecció és que els cristians creiem que és la mateixa persona la que és cridada a viure per sempre amb Déu, sense deixar de ser ella mateixa, mentre que en la reencarnació es produeix una despersonalització de l'individu, que passa per diferents cossos. Nosaltres tenim el nostre punt de referència en Jesucrist, que ha portat la seva condició humana, amb tota la seva riquesa, a viure la vida de Déu per sempre.

9. LA FE, UNA CRIDA

La fe és per a nosaltres una empena per viure, i una crida a viure tal com va viure Jesucrist, amb la confiança de tenir-lo al costat com a company de camí. La fe és una crida a la militància, amb tota l'amplitud amb què entenem aquesta paraula dins l'ACO.

Construir el Regne de Déu

Hi ha hagut èpoques en què la fe ha servit com a coartada per no enfrontar-se a la injustícia i el mal d'aquest món, amb l'argument que l'objectiu de l'home era passar per aquest món ("aquesta vall de llàgrimes", es deia) fent mèrits per aconseguir la vida eterna. I Karl Marx va poder dir, per aquest motiu, allò de que la religió és "l'opi del poble".

Nosaltres sabem que això no és així de cap manera. Que a l'evangeli Jesús no convida en absolut a desentendre's d'aquest món en funció del que hagi de venir després de la mort. Sinó més aviat tot el contrari. El Regne de Déu que Jesús anuncia es realitza aquí, i consisteix en tota obra d'amor, de justícia i de fraternitat. És aquí on Déu es fa present. I els que tenim la sort de conèixer-lo i de creure en ell, vivim aquest camí de construcció del Regne sostinguts en ell, en el seu amor total que mai no falla, i sostinguts en la comunitat dels que, com nosaltres, volem seguir-lo. I quan mirem més enllà de la mort, i esperem la plenitud del seu Regne, aquesta esperança ens empeny encara més a treballar perquè avanci la vida plena que esperem i desitgem per a tothom, i d'una manera especial per a aquells que més n'estan exclosos a causa del mal i de la duresa de cor que domina aquest món.

L'evangelització

I com que tot això val molt la pena per a nosaltres, volem posar-ho a l'abast i compartir-ho amb l'altra gent. És el que anomenem evangelització, fer conèixer aquesta bona nova que a nosaltres ens mou. I fer-la conèixer amb tota la seva amplitud i riquesa.

Per això, podem dir que és evangelització, d'entrada, el nostre testimoni de gent amb ganes d'estar al costat dels altres, de participar dels esforços col·lectius, de treballar al servei dels pobres, de transmetre esperança. Sense aquest testimoni, seria una falsedat tot el que diguéssim...

I serà evangelització també quan ajudem un company a descobrir que val la pena comprometre's pel col·lectiu, o animem algú a sortir d'una situació de desànim. Això, és entrar en el camí de la bona nova de Jesús, encara que el nom de Jesús no sigui anomenat.

I serà evangelització d'una manera més plena i completa quan, amb aquells amb qui compartim aspiracions o projectes o lluites o estimació, arribem a compartir també allò que ens mou més fonament, la fe en Jesús. Si creiem en Jesús, si Jesús ens fa viure, bé haurem de fer-ho conèixer a aquells que tenim a prop... I això es farà de moltes maneres. La més òbvia, compartint-ho normalment en la vida, no amagant les nostres activitats com a cristians sinó més aviat donant categoria de cosa normal el fet que anem a una reunió, o a una trobada, o a la celebració de l'eucaristia. I a partir d'aquí, si descobrim que algú pot tenir-hi interès, oferint-li potser de participar en alguna activitat nostra, o parlant-ne més llargament, o qualsevol altra cosa que puguem creure convenient. I pregar perquè l'Esperit actuï...

Val la pena ser cristià, i val la pena aprofundir en tot el que aquest camí significa, tot el que ens pot aportar. No sempre és senzill, i a vegades no ho és gens: ens poden venir dubtes de tota mena... Però, com que en tenim ganes, estem disposats a treballar per continuar aquest camí. Acompanyats pels altres cristians, acompanyats per Jesucrist.